

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om statens bolagsinnehav och ägarstyrning

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att en lag om statens bolagsinnehav och ägarstyrning skall stiftas. Samtidigt skall lagen om utövande av statens delägarrätt i vissa aktiebolag som bedriver ekonomisk verksamhet (740/1991) från år 1991 upphävas. Genom den nya lagen skall riksdagens och statsrådets behörighet när det gäller att förvärva bestämmande inflytande till staten och att avstå från statens bestämmande inflytande definieras. Dessutom skall uppdelningen av behörigheten mellan statsrådets allmänna sammanträde och det ministerium som svarar för ägarstyrningen definieras samt de bestäm-

melser som hänför sig till aktieförsäljning och företagsarrangemang preciseras.

Enligt propositionen skall riksdagen besluta om i vilka bolag staten kan avstå från sitt monopol eller bestämmande inflytande. Riksdagen skall också besluta om förvärv av bestämmande inflytande till staten, om det är fråga om ett betydande företag. Statsrådet skall besluta om statens innehav, dvs om köp och försäljning av aktier, och det ministerium som svarar för ägarstyrningen om de flesta frågor med anknytning till ägarstyrningen och användningen av ägarretten.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2008.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	6
2.1 Nuläge och praxis.....	6
2.2 Bedömning av nuläget	6
2.3 De viktigaste förslagen.....	7
3 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	10
3.1 Ekonomiska konsekvenser	10
3.2 Konsekvenser för myndigheterna	10
4 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	11
4.1 Beredningskedan och beredningsmaterial	11
4.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	11
5 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	12
DETALJMOTIVERING	13
1 LAGFÖRSLAG	13
2 IKAFTTRÄDELSE	26
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSDORDNING	26
LAGFÖRSLAG	27
om statens bolagsinnehav och ägarstyrning	27

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Staten är enda ägare, majoritetsägare eller en betydande minoritetsägare i 54 aktiebolag, av vilka 12 är börsbolag. Värdet av statens bolagsinnehav är synnerligen betydande och det sammanräknade marknadsvärdet av börsbolagsinnehavet var totalt 25,426 miljarder euro den 10 september 2007. Staten har av sina bolag i dividendintäkter fått totalt över 7,742 miljarder euro åren 2000–2007 och i inkomster från försäljning av aktier under samma period totalt över 9,328 miljarder euro.

Statens bolagsinnehav i bolag som är verksamma på marknadsvillkor, dess värde och bolagens centrala nyckeltal framgår av tabellerna på sidan 4 i propositionen (i den övre tabellen finns börsbolagen, i den nedre de icke-noterade bolag som är verksamma på marknadsvillkor).

I sin helhet är statens företagsegendom en betydande del av den nationella egendomen. Staten eftersträvar vid skötseln av denna egendom ett så gott ekonomiskt och samhällsligt helhetsresultat som möjligt. Bolagens betydelse framhävs av det nationella kunande som samlats i dem, vilket har stor betydelse när det gäller att utveckla näringsverksamheten och försäkra sig om en gynnsam ekonomisk tillväxt.

Vissa statsbolag sköter specialuppgifter åt staten. I dessa bolag har staten i egenskap av ägare i första hand samhällliga mål, även om det generella målet är att verksamheten skall vara effektiv och bära sig. De bolag som sköter specialuppgifter är 15. Med tanke på ägarstyrningen sköts statens innehav på de villkor som regleringen och myndighetsuppgifterna med anknytning till specialuppgiften ställer.

Huvuddelen av statsbolagen och statens intressebolag är helt eller delvis verksamma i en konkurrensutsatt omgivning, dvs. på marknadsvillkor. I dessa är statens centrala mål som ägare lönsamhet och att långsiktigt öka ägarvärdet. Dessa bolag är 38 och av

dem har 12 noterats på börsen. I en del av de bolag som är verksamma på marknadsvillkor har staten ett klart placerarintresse, dvs. staten är intresserad av bolagens resultat och av att värdet på innehavet ökar. Med en del sammanhänger något speciellt intresse från statens sida, som kan vara förknippat t.ex. med att säkerställa vissa för infrastrukturen viktiga funktioner, med försörjningsberedskapsfrågor eller med bolagens ställning som en central producent av bastjänster. För dylika särskilda intressen används benämningen strategiskt intresse.

Trots de strategiska intressena är bolagen tydligt verksamma på marknadsvillkor. En skillnad i förhållande till de bolag som sköter en specialuppgift för staten är just att verksamheten sker på marknadsvillkor och det tillräckliga avstånd från ifrågavarande funktioners och branschens myndighetsåtgärder som detta kräver.

I bolag som är verksamma på marknadsvillkor eftersträvar staten det i varje enskilt fall bästa ekonomiska helhetsresultatet, vid behov och i mån av möjlighet också via försäljning av egendom och företagsarrangemang som genomförs inom ramen för riksdagsfullmakterna. Om statens strategiska intressen förorsakar bolaget belastningar och kostnader, bör statens kompensera dessa för att undvika problem med konkurrensneutraliteten.

Genom den föreslagna lagen säkerställs att behörighetsförhållandena i det beslutsfattande som gäller statsinnehavet och statens ägarstyrning är klara och konsekventa. Riksdagens och statsrådets behörighet skall definieras på det sätt som förutsatts i grundlagen så att riksdagen beslutar om de gränser inom vilka statsinnehavet kan inskränkas eller breddas. Statsrådet skall besluta om alla aktieförsäljningar, aktieförvärv och företagsarrangemang. Riksdagens samtycke skall behövas också för förvärv av bestämmande inflytande i betydande företag. I jämförelse med gällande lag skall lagen moderniseras så att den motsvarar aktiebolagsrätten och re-

gleringen av värdepappersmarknaden. De nya bestämmelserna ger samtidigt flexiblare möjligheter än de nuvarande att genomföra sådana företagsarrangemang där bolag med statlig majoritet är en part.

2006

	Omsätt- ning mn €	Rörelse- vinst mn €	Rörel- sevinst/ omsättning %	Balans- räkning mn €	Soliditets- grad %	Avkast- ning på eget kapital %	Avkast- ning på placerat kapital %	Anställda (genom- sn.) antal	Dividen- der staten
Finnair Abp	1 990	-11	-0,5 %	1 660	37 %	-2 %	0 %	9 598	5
Fortum Abp	4 491	1455	32,4 %	16 839	48 %	14 %	13 %	8 910	568
Kemira Oyj	2 523	202	8,0 %	2 769	40 %	11 %	11 %	9 186	29
Metso Abp	4 955	457	9,2 %	4 958	36 %	30 %	22 %	23 364	24
Neste Oil Abp	12 734	854	6,7 %	4 340	48 %	34 %	32 %	4 678	116
OMX Abp	381	132	34,6 %	1 361	57 %	20 %	20 %	1 324	1
Outokumpu Oyj	6 154	824	13,4 %	6 414	48 %	38 %	21 %	8 159	62
Rautaruukki Abp	3 682	529	14,4 %	3 026	62 %	30 %	32 %	13 303	111
Sampo Abp*	7 159		18,9 %	47 620	11 %			11 657	95
Sponda Oyj	117	104	88,9 %	2 939	20 %			225	15
Stora Enso Oyj	14 594	624	4,3 %	17 440	45 %	8 %	5 %	45	44
Telia Sonera AB	9 896	2 770	28,0 %	21 668	50 %	17 %	20 %	27 716	423
Totalt									1 493

*) Avkastning på hela kapitalet (inte avkastningen på placerat kapital). Sampo sålde bankverksamheten 1.2.2007 till Danske Bank A/S.

Staten sålde sina aktier i Kemira GrowHow 24.05.2007. Staten fick totalt ca 2,6 miljoner euro av bolaget i dividend-intäkter för räkenskapsperioden 2006.

2006

	Omsätt- ning mn €	Rörelse- vinst mn €	Rörelse- vinst/ omsättning %	Balans- räkning mn €	Soliditets- grad %	Avkast- ning på eget kapital %	Avkast- ning på placerat kapital %	Anställda (genom- sn.) antal	Dividen- der staten IV.
Altia Abp	462	15	3,3 %	495	38 %	5 %	6 %	1 075	5,0
Arek Oy	6	-1	-12,5 %	82	7 %		-1 %	9	0,0
Art and Design City Helsinki Oy Ab	0,4	-0,06	-16,0 %	0,4				2	0,0
Boreal Växtförädling Ab (rp 1.7.05-30.6.06)	7	0,7	11,4 %	8	76 %	16 %	12 %	65	0,1
Edita Abp	170	7	4,1 %	87	29	21 %	13 %	1 147	0,0
Eka-kiinteistöt Oy (i likvidation)									
Ekokem Oy Ab	61	5	7,9 %	119	73 %	5 %	6 %	288	0,0
Fingrid Oyj	351	80	22,6 %	1 514	26 %	10 %	6 %	238	0,9
Gasum Oy	883	78	8,8 %	602	61 %	16 %	17 %	158	10,7
Haus Kehittämiskeskus Oy	6	-0,6	-10,3 %		37 %		-1 %	52	0,0
Itella Abp fr. 1.6.07 (Pos- ten Finland)	1 550	1 472	95,0 %	1 051	65 %	10,1 %	14,0 %	23 500	27,0
Kemijoki Oy ^{...}	39	-1	-3,6 %	415	35 %	-4,3 %	-0,4 %	284	0,3
Labtium Oy ^{...}									
Motiva Oy	4	0,0	-0,05 %	3	58 %	0,4 %	0,6 %	26	0,02
Patria Abp	448	27	6,0 %	484	55 %	9 %	11 %	2 477	11,1
Ab Myntverket i Finland	122	11	9,0 %	95	64 %		12 %	247	1,5
Raskone Oy	116	5	4,3 %	80	22 %	47 %	10 %	880	5,1
Santapark Oy (rp 1.5.06- 30.4.07)	2	0,1	5,6 %	2	42 %		3 %	4	0,0
Silta Oy	18	0,8	4,7 %	8	60 %	14 %	19 %	261	0,07

Finska Centralen för Ut-sådespotatis Ab	3	-0,06	-2,3 %	2	27 %	-4,0 %	-4%	12+40	0,0
Suomen Viljava Oy	17	4,6	26,7 %	30	69 %	15,9 %	18 %	93	3,0
Vapo Oy	601	54	9,0 %	700	47 %	12 %	11 %	1 891	8,5
Wood Focus Oy (i likvidation)									
VR-Group Ab	1 265	85	6,7 %	1 553	84 %	5,2 %	7,0 %	12 663	30,4
Vuotekno Oy	4	0,2	5,6 %	2	38 %	18 %	17 %	7	0,03
Totalt									104
Verksamma på marknadsvillkor totalt									1 597

*) Avkastning på hela kapitalet, inte avkastning på eget kapital

***) Bokslutet 30.6.2007 inte fastställt

****) Bolaget bildat 5.7.2007

2 Nuläge och de viktigaste förslagen

2.1 Nuläge och praxis

Grund för beslutsfattandet gällande statsinnehavet och ägarstyrningen är lagen om utövande av statens delägarrätt i vissa aktiebolag som bedriver ekonomisk verksamhet (740/1991) nedan statsbolagslagen. Lagen innehåller bestämmelser om aktieförvärv och överlåtelse av aktier, bestämmelser om riksdagens och statsrådets behörighet samt vissa definitioner.

Lagen från 1991 är den första allmänna lag som reglerar statens ägarstyrning och i den har behörighetsfrågorna avgjorts i första hand utgående från principerna i den lag om aktiebolag (734/1978) som gällde vid tidpunkten i fråga. Sålunda krävs riksdagens samtycke, om staten avstår från sin kvalificerade majoritet enligt lagen om aktiebolag (över två tredjedelar av det totala röstetalet i bolaget), från sin majoritet (över hälften av det totala röstetalet) eller från sin kvalificerade minoritet (minst en tredjedel av det totala röstetalet). I praktiken har riksdagen dessutom ställt gränser för röstetalet som avviker från lagen, i fråga om vilka det krävs riksdagens samtycke för att de skall få underskrivas. De riksdagsfullmakter som gäller vid den tidpunkt då denna proposition avläts framgår av tabellen i avsnitt 2.3, De viktigaste förslagen.

De bestämmelser som gäller aktieöverlåtelser har på samma sätt i stor utsträckning skrivits med utgångspunkt i lagen om aktie-

bolag. Principen är att statsinnehavet och behovet av riksdagens samtycke bedöms enbart utgående från andelen av röstetalet i det ägda bolaget. Riksdagens samtycke behövs därmed för alla sådana arrangemang där statens andel av röstetalet i målbolaget sjunker under den andel som sägs i riksdagsfullmakten.

2.2 Bedömning av nuläget

De problem som sammanhänger med tillämpningen av statsbolagslagen har upprepade gånger tagits upp inom ägarstyrningspraxis. I fråga om vissa problem som berodde på den tekniskt föråldrade regleringen begärde handels- och industriministeriet år 2002 av statsrådets justitiekansler ett utlåtande på hur 4 och 5 § i lagen skall tillämpas i vissa situationer med företagsarrangemang. Förfarings-sätten har sedermera ordnats i enlighet med utlåtandet, men i sitt utlåtande konstaterade justitiekanslern också behovet av att lagstiftningsvägen undanröja de oklarheter som är förknippade med behörighetsfrågorna.

En av handels- och industriministeriet tillsatt utredningsman för ägarpolitiken, Matti Vuoria, utvärderade också statsbolagslagen i sin rapport som han gav i december 2003. Han konstaterade att lagen till vissa delar är föråldrad och rekommenderade att den revideras.

De ändringsbehov som anknyter till justitiekanslerns utlåtande, utredningsmannens rapport och de frågor som kommit fram i ägarstyrningspraxis gäller särskilt tre sakheter. För det första behöver behörighetsfördelningen mellan riksdagen och statsrådet bli

klarare. Målet är ett klarare system än dagens, där riksdagen beslutar om de centrala fullmakter som gäller statens bestämmande inflytande och statsrådet om alla frågor som gäller ägande och ägarstyrning inom de ramar som riksdagens beslut möjliggör. För det andra har det konstaterats att de bestämmelser som gäller överlåtelse av aktier är tekniskt föråldrade. De gör det inte möjligt att utnyttja alla alternativ i fråga om företagsarrangemang som är förenliga med lagen om aktiebolag och de försvårar finansiella arrangemang med anknytning till företagsarrangemang, såsom användning av separata ägarbolag (holdingbolag som koncernernas moderbolag). Målet är ett system där avgörande är att den andel av rösträtten som riksdagens beslut förutsätter att staten har, kvarstår i det bolag som uppkommer som slutresultat av arrangemanget, oberoende av vilket bolagsrättsligt och finansiellt förfarande som har valts för att åstadkomma detta. Det tredje föremålet för revideringen är den begreppsapparatur som skall användas i lagen samt vissa andra frågor av mera teknisk art.

2.3 De viktigaste förslagen

När statsinnehavet övervägs är principen den att statens fullständiga innehav och statens majoritetsinnehav är särskilt betydelsefulla ur ägarens och ägarstyrningens synvin-

kel. När statens innehav i ett bolag är fullständigt kan den fritt ställa också andra än ekonomiska mål för bolaget utan att den äventyrar övriga ägares ställning eller gör intrång i deras rättigheter. Som majoritetsägare kan staten vid behov ensam avgöra frågor som normalt besluts vid bolagsstämman och därmed använda sitt bestämmande inflytande i alla frågor som är centrala för bolagets affärsverksamhet och ledningssystem. I den föreslagna lagen har dessa två principer i motsvarande grad preciserats i fråga om både det avstående från bestämmande inflytande och förvärv av bestämmande inflytande som förutsätts i 92 § i grundlagen om fördelningen av riksdagens och statsrådets behörigheter. Som gränser för de riksdagsfullmakter som gäller avstående från bestämmande inflytande har definierats avstående från fullständigt innehav och avstående från absolut majoritet, dvs. 100 % och 50,1 %.

Reformens verkningar på riksdagens och statsrådets behörighet framgår av tabellen nedan. Gränsen för riksdagsfullmakterna stiger i femton bolag och sjunker i nio. I tabellen innehåller grupp 1 a de bolag som är verksamma på marknadsvillkor och med vilka inget strategiskt intresse sammanhänger, grupp 1 b bolag som är verksamma på marknadsvillkor och med vilka ett strategiskt intresse sammanhänger och grupp 2 företag som sköter en specialuppgift för staten.

STATENS INNEHAVSANDELAR 3.9.2007 SAMT ÄNDRINGARNA AV RIKSDAGSFULLMAKTERNA

Börsbolagen	Grupp	Statens innehav	Nedre gräns		Ändring av riksdagsfullmakten	
			Nedre gräns för innehavet lagen	enligt den nya	%	%
		%	%	%	%	%
Finnair Abp	SRK	1b	55,8 %	50,1 %	50,1 %	0,0 %
Fortum Abp	SRK	1b	50,6 %	50,1 %	50,1 %	0,0 %
Kemira Oyj	SRK	1a	16,5 %	15,0 %	0,0 %	-15,0 %
Metso Abp	SRK	1a	11,1 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Neste Oil Abp	SRK	1b	50,1 %	50,1 %	50,1 %	0,0 %

OMX Abp	SRK	1a	1,3 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Outokumpu Oyj	SRK	1a	31,1 %	10,0 %	0,0 %	-10,0 %
Rautaruukki Abp	SRK	1a	39,7 %	20,0 %	0,0 %	-20,0 %
Sampo Abp	SRK	1a	13,7%	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Sponda Oyj	SRK	1a	34,3%	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Stora Enso Oyj	SRK	1a	12,3%	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Telia Sonera AB	SRK	1a	13,7 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Totalt (antal)		12				

Icke-noterade på marknadsvillkor	Grupp	Statens in- nehav	Nedre gräns enligt den nya Ändring av riksdagsfullmakten			
			%	%	%	%
Altia Abp	SRK	1a	100,0 %	50,1 %	50,1 %	0,0 %
Arek Oy	SRK	1a	9,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Art and Design City Helsinki Oy Ab	SRK	1a	35,2 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Boreal Växtförädling Ab	SRK	1b	65,0 %	50,1 %	50,1 %	0,0 %
Edita Abp	SRK	1a	100,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Eka-kiinteistö Oy	SRK	1a	38,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Ekokem Oy Ab	SRK	1b	34,3 %	33,4 %	0,0 %	-33,4 %
FCG Finnish Consulting Group Oy	SRK	1a	6,1%	0,0%	0,0%	0,0%
Fingrid Oyj	SRK	1b	12,3 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Gasum Oy	SRK	1b	24,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Haus Kehittämiskeskus Oy	SRK	1b	100,0 %	66,7 %	100,0 %	+33,3 %
Itella Oyj Abp 1.6.07 (Posten Finland Ab)	SRK	1b	100,0 %	66,7 %	100,0 %	+33,3 %
Kemijoki Oy	SRK	1a	50,1 %	50,1 %	50,1 %	0,0 %
Labtium Oy	SRK	1a	100,0 %	66,7 %	100,0 %	+33,3 %
Motiva Oy	SRK	1b	100,0 %	66,7 %	100,0 %	+33,3 %
Patria Abp	SRK	1b	73,2 %	50,1 %	50,1 %	0,0 %
Ab Myntverket i Finland	SRK	1b	100,0 %	50,1 %	50,1 %	0,0 %
Raskone Oy	SRK	1b	85,0 %	66,7 %	50,1 %	-16,6 %
Santapark Oy	SRK	1a	32,1 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Silta Oy	SRK	1a	10,2 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Finska Centralen för Ut-sädespotatis Ab	SRK	1a	22,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Suomen Viljava Oy	SRK	1b	100,0 %	66,7 %	100,0 %	+33,3 %
Vapo Oy	SRK	1b	50,1 %	50,1 %	50,1 %	0,0 %
Wood Focus Oy	SRK	1a	5,9 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
VR-Group Ab	SRK	1b	100,0 %	66,7 %	100,0 %	+33,3 %
Vuotekno Oy	SRK	1a	15,4 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Totalt (antal)		26				
På marknadsvillkor totalt		38				

Företag som sköter specialuppgifter	Grupp		Statens	Nedre gräns	Nedre gräns	Ändring av riks-
			innehav	för innehavet	enligt den nya	dagsfullmakten
			%	%	%	%
Alko Ab ¹	SHM	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	+33,3 %
Arsenal Abp ²	FM	2	100,0 %	100,0 %	100,0 %	0,0 %
CSC-Tieteellinen laskenta Oy	UVM	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	+33,3 %
Finnvera Abp	HIM	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	+33,3 %
Hansel Ab	FM	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	+33,3 %
Hästinstitut Ab	UVM	2	25,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Solidium Oy	SRK	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	+33,3 %
Suomen Erillisverkot Oy	IM	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	+33,3 %
Suomen Ilmailuopisto Oy	UVM	2	49,5 %	33,4 %	0,0 %	-33,4 %
Finlands Industriinvestering Ab	HIM	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	+33,3 %
Sveaborgs Trafik Ab	UVM	2	50,0 %	50,0 %	0,0 %	- 50,0 %
Fonden för industriellt samarbete Ab	UM	2	79,9 %	66,7 %	50,1 %	-16,6 %
Tietokarhu Oy ³	FM	1b	20,0 %	66,7 %	50,1 %	-16,6 %
Veikkaus Ab	UVM	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	+33,3 %
Rundradion Ab ⁴	KM	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	+33,3 %
Yrityspankki Skop Oyj ⁵	FM	2	100,0 %	100,0 %	100,0 %	0,0 %
Totalt (antal)		16				
Alla totalt (antal)		54				

¹ Enligt alkohollagen (1143/1994) skall Alko till 100 % ägas av staten. I tabellen har dock använts en nedre gräns på 66,7 % enligt statsbolagslagen, eftersom statsbolagslagen är primär i förhållande till speciallagarna.

² Ett bolag som avses i lagen om statens säkerhetsfond (379/1992) på vilket fullmaktsgrensarna enligt denna lag inte är tillämpliga. Staten har 79 % och säkerhetsfonden 21 % av det direkta innehavet.

³ Statens andel av röstetalet 80 %

⁴ I Rundradion är statens innehavsandel inte jämt 100 %, utan det finns ett antal småägare i bolaget.

Både i YLE och i eventuella andra innehavssituationer av samma slag vore det motiverat för staten att använda sig av sin möjlighet enligt lagen om aktiebolag att lösa in de små delägarnas aktier. Därigenom skulle det garanteras att staten har obegränsat bestämmande inflytande i alla situationer samt säkerställas att den avkastning från bolaget som beror på dess specialställning eller offentlig finansiering endast ökar statens ägarvärde.

⁵ Ett bolag som avses i lagen om statens säkerhetsfond (379/1992) på vilket fullmaktsgrensarna enligt denna lag inte är tillämpliga.

I fråga om de bolag som är verksamma på marknadsvillkor och med vilka inte sammanhänger något strategiskt intresse (bolagsgrupp 1 a) skall huvudregeln vara att det ankommer på statsrådet att besluta om innehavet. Undantag utgör Altia och Kemijoki i fråga om vilka det skall krävas samtycke av riksdagen för att man skall få avstå från majoritetsinnehavet.

I fråga om de bolag som är verksamma på marknadsvillkor och med vilka sammanhänger ett strategiskt intresse (bolagsgrupp 1 b) skall samtycke av riksdagen förutsättas för att man skall få avstå från den nuvarande majoriteten. Om bolaget i dagens läge i sin helhet ägs av staten, får aktier inte alls överlåtas utan samtycke av riksdagen.

Majoriteten av de bolag som sköter specialuppgifter (bolagsgrupp 2) ägs i sin helhet av staten. Deras aktier får inte alls överlåtas utan samtycke av riksdagen. I de specialuppgiftsbolag där staten är majoritetsägare, krävs det samtycke av riksdagen för att man skall få avstå från majoriteten. I tre bolag (Hästinstitut, Suomen Ilmailuopisto, Sveaborgs Trafik) skall det ankomma på statsrådet att besluta om innehavet.

I lagen definieras olika överlåtelsesituationer på ett sätt som motsvarar den nuvarande lagen om aktiebolag (624/2006) och regleringen av värdepappersmarknaden. De föreslagna bestämmelserna är neutrala i fråga om medlen, dvs. avgörande i alla situationer skall vara arrangemangens slutresultat, inte det tekniska genomförandet av dem. Statsrådet skall därmed t.ex. kunna godkänna en fusion eller ett aktiebyte, där följderna är att det bolag som är föremål för statsinnehavet byts bara staten bibehåller det innehav som riksdagsfullmakterna förutsätter.

I lagen och i motiveringen till den definieras kriterierna för bedömning av överlåtelsepriset på ett sätt som motsvarar värdebestämningspraxis i situationer med företagsförvärv och beaktar den praxis som följs vid betydande aktieförsäljningar.

Terminologin har moderniserats och de bestämmelser som gäller fördelningen av behörigheten och uppgifterna mellan statsrådet

och ministerierna skrivits så att de är konsekventa och täckande.

I lagen har man kvarstått i den principen enligt gällande lag att den lag som reglerar statens bolagsinnehav och beslutsfattandet om detta också i fortsättningen skall gälla endast bolag i vilka finns s.k. direkt statligt innehav och där statens ägarstyrning grundar sig på användningen av ägarens rättigheter i överensstämmelse med lagen om aktiebolag. Lagen gäller därmed inte dotterbolag till statens affärsverk, vilkas ägar rätt utövas av affärsverkets styrelse, och inte heller dotterbolag till företag med koncernform, vilkas ägar rätt utövas av moderbolagets organ.

3 Propositionens konsekvenser

3.1 Ekonomiska konsekvenser

Propositionen har inga direkta ekonomiska konsekvenser. Det kan dock förväntas att moderniseringen av de bestämmelser som gäller förfaringssätten kommer att medföra betydande inbesparingar för de företag som är parter i företagsarrangemang, när genomförandet av arrangemangen kan planeras utan begränsningar till följd av statsinnehavet. De sjunkande kostnaderna påverkar antingen direkt det vederlag som ägarna till de företag som är parter får i arrangemanget eller värdet på det företag som uppkommer som resultat av arrangemanget, vilket gör att moderniseringen och klargörandet av förfaringssätten ger statens innehav ett mervärde.

3.2 Konsekvenser för myndigheterna

Omdefinieringen av de ändringar av innehavet och röstetalet som förutsätter samtycke av riksdagen ändrar förhållandena mellan riksdagens och statsrådets behörighet. Riksdagen fattar de centrala besluten om i vilka bolag man kan avstå från statens monopol och bestämmande inflytande. Statsrådet fattar alla konkreta beslut som gäller ägandet.

Klargörandet av de bestämmelser som gäller beslutsfattandet överför vissa rutinartade

beslut från statsrådets allmänna sammanträde till det ministerium som svarar för ägarstyrningen och förenklar till denna del skötseln av ägarstyrningen. Å andra sidan innebär det att alla försäljningsbeslut gällande aktier som staten äger omfattas av statsrådets allmänna sammanträdes behörighet att vissa ärenden som är av liten betydelse ekonomiskt behandlas vid det allmänna sammanträdet. Antalet sådana ärenden är dock litet, vilket gör att överföringen av beslut som gäller representation vid bolagsstämmor till ministerierna innebär att mängden ärenden som skall behandlas vid det allmänna sammanträdet minskar.

Moderniseringen av procedurreglerna förbättrar verksamhetsmöjligheterna för den myndighet som svarar för ägarstyrningen och ger både statsrådet och det ministerium som svarar för ägarstyrningen flera alternativ vid beslutssituationerna.

Utöver med bestämmelser på lagnivå finns det ett behov att precisera procedurreglerna med andra anvisningar. Statsrådet har skäl att utarbeta en allmän insideranvisning, som beaktar specialfrågor med anknytning till det beslutsfattande som gäller börsbolag. Dessutom bör de anvisningar som gäller ställning och jäv för de tjänstemän som ansvarar för ägarstyrningen och i synnerhet för dem som sköter styrelseuppgifter i företagen preciseras så att de blir enhetliga och stämmer överens med den nya lagen.

4 Beredningen av propositionen

4.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Revideringen har beretts vid statsrådets kansli utgående från den beredning som tidigare gjorts vid handels- och industriministeriet. Som utgångspunkt för beredningen har man haft vissa ställningstaganden av justitiekanslern samt förslagen i den rapport som Matti Vuoria, som kallats till ägarpolitisk utredningsman, har gjort.

4.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Nedan angivna utlåtanden om revideringsprojektet begärdes 2005 och denna proposition grundar sig på en uppdatering av det utkast till proposition som utarbetades då. Därför har inga nya utlåtanden begärts.

Handels- och industriministeriet sände i januari 2005 utgångspunkterna för revideringen på remiss till alla ministerier som svarar för ägarstyrningsuppgifter, till statsrådets justitiekansler, statens revisionsverk och riksdagens statsrevisorer samt finansministeriets budgetavdelning. Alla utom statsrevisorerna besvarade remissbegäran. Remissgivarnas ståndpunkter gick i någon mån i olika riktning, men alla stödde revideringens allmänna mål. I fråga om detaljer tog man i den fortsatta beredningen med de grundlösningar som också ingår i det slutliga förslaget.

Handels- och industriministeriet bad dessutom professor Kaarlo Tuori vid Helsingfors universitet om ett utlåtande på de författningsrättsliga frågor som är förknippade med revideringen. De synpunkter som fördes fram i utlåtandet beaktades till alla delar när propositionen bereddes.

Handels- och industriministeriet bad i april 2005 på nytt om utlåtanden av alla ministerier som svarar för ägarstyrningsuppgifter, av statsrådets justitiekansler, statens revisionsverk och riksdagens statsrevisorer samt finansministeriets budgetavdelning och statsrådets controller. Som bilaga till begäran om utlåtande fanns ett utkast till lagtext och allmänna motiveringar. Alla mottagare gav utlåtanden.

I utlåtandena framfördes huvudsakligen anmärkningar gällande revideringens tekniska detaljer och motiveringar och dessa har beaktats i den fortsatta beredningen.

Kommunikationsministeriet ansåg dock att de nuvarande gränsvärdena för riksdagsfullmakterna inte bör ändras i revideringen och att ägarstyrning inte skall behandlas i lagen och inte heller nämnas i lagens titel. Vid den fortsatta beredningen har man i fråga om riksdagsfullmakterna hållit sig till den modell i två steg som föreslås och vilken har ansetts

både säkerställa riksdagens möjligheter till inflytande i centrala ägarlösningar och motsvara bestämmelsen i 92 § 1 mom. i grundlagen. Enligt den bestäms genom lag om när riksdagens samtycke krävs för statens förvärv av bestämmande inflytande i bolag eller för avstående från sådant inflytande. De bestämmelser som gäller ägarstyrningen grundar sig också de på 92 § 1 mom. i grundlagen enligt vilket bestämmelser om behörigheten

och förfarandet när statens delägarrätt utövas i bolag där staten har bestämmande inflytande utfärdas genom lag.

5 Samband med andra propositioner

Förslaget har inte samband med andra propositioner.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1 §. Tillämpningsområde. I paragrafen definieras lagens tillämpningsområde och centrala innehåll. Det är fråga om en allmän lag, som i första hand definierar behörigheten för riksdagen, statsrådets allmänna sammanträde och det ministerium som svarar för ägarstyrningen vid beslutsfattande där föremålet är statens betydande ägarandelar i företag med aktiebolagsform. Dessutom definieras i lagen fördelningen av uppgifterna mellan statsrådets allmänna sammanträde och det ministerium som svarar för ägarstyrningen i frågor som är förknippade med ägarstyrningen.

Tillämpningsområdet preciseras via de begränsningar som ingår i 1 § och de definitioner som finns i 2 §. Till dem hör i princip alla sådana aktiebolag där staten använder sin rätt som majoritetsägare eller där staten är en betydande minoritetsägare. Minoritetsinnehavet anses alltid betydande, om staten har minst tio procent av röstetalet, och genom förordning kan bestämmas om tillämpning av lagen också på mindre andelar av innehavet och röstetalet.

Tillämpningsområdet fastställs inte längre, såsom var fallet enligt den tidigare lagen, utgående från den ekonomiska verksamhet som bolagen bedriver. Sakligt ändras tillämpningsområdet dock inte till denna del, eftersom bostadsaktiebolag, fastighetsaktiebolag samt sådana andra bolag vilkas syfte är att äga eller inneha en viss fastighetshelhet ställs utanför tillämpningsområdet. Sådana andra aktiebolag än de som bedriver ekonomisk verksamhet, vilka man ville ställa utanför lagens tillämpningsområde när den tidigare lagen stiftades, har det i praktiken inte funnits. Inte heller finns det inom synhåll några grunder för att bestämmelser som avviker från denna allmänna lag borde tillämpas på beslutsfattandet och ägarstyrningen i fråga om innehavet i sådana bolag, eftersom också användningen av ägarätten och metoderna för ägarstyrningen i fråga om ideella eller andra aktiebolag som inte bedriver ekono-

misk verksamhet fastställs utgående från de allmänna bestämmelserna i lagen om aktiebolag.

Lagen tillämpas inte på statens eventuella medlemskap i andelslag eller bolagsandelar i personbolag. I fråga om dem blir bestämmelserna i lagen om statsbudgeten (423/1988), nedan budgetlagen och övriga allmänna bestämmelser om överlåtelse eller administrering av statens egendom tillämpliga.

Enligt 2 mom. tillämpas lagen endast på bolag som är i statens direkta ägo och på aktier i dessa och därmed endast på beslutsfattande som sker inom statsrådet samt på de beslut av riksdagen som detta förutsätter. Lagen tillämpas inte på aktier som ägs av Folkpensionsanstalten, Finlands Bank, Statens pensionsfond eller statens affärsverk, eftersom beslutsfattandet om dessa ankommer på ifrågavarande organisationers egna organ. På motsvarande sätt räknas röstetalet av de aktier som ifrågavarande organisationer äger inte med vid bedömningen av när ett bolag på det sätt som avses i 2 § är ett bolag med statlig majoritet eller statens intressebolag och inte heller när behovet av riksdagens samtycke i enlighet med 3 § övervägs.

Enligt 3 mom. tillämpas lagen i företag med koncernform endast på beslutsfattandet och ägarstyrningen i fråga om moderbolagets aktier. Definieringen av tillämpningsområdet grundar sig till denna del på att staten äger aktier uttryckligen i moderbolaget och i första hand använder sin ägar rätt vid moderbolagets bolagsstämmor. Oberoende av statens andelar av innehavet och röstetalet ankommer det beslutsfattande som gäller koncernens dotter- och delägarbolag antingen på moderbolagets organ eller på ifrågavarande dotter- och delägarbolags egna organ, och moderbolagets ägare kan inte ingripa i detta utan att avvika från behörighetsfördelningen enligt lagen om aktiebolag och från de uppgifter som fastställts för olika bolagsorgan.

Lagen tillämpas inte på bostadsaktiebolag eller sådana aktiebolag vilkas huvudsakliga syfte är att äga eller inneha en viss fastighet

eller fastighetshelhet. Av de bolag som grundats för ägande av en viss fastighet är de flesta fastighetsaktiebolag, men detta framkommer inte alltid av bolagets firma. Härvid avgörs det huruvida ett bolag hör till lagens tillämpningsområde eller inte utgående från branschdefinitionen i bolagsordningen. Utanför tillämpningsområdet ställs också bolag vilkas bransch enligt bolagsordningen baserar sig på ägande av en viss funktionell fastighetshelhet. Härvid är det avgörande att bolagets innehav i fastigheterna i fråga antingen är varaktigt eller kan upphöra endast i samband med att de funktionella helheterna omvärderas. Alla bolag som enligt sin bolagsordning bedriver fastighetsplacering omfattas av lagens tillämpningsområde oberoende av om bolaget aktivt bedriver fastighetsplacering eller inte.

Enligt 4 mom. tillämpas lagen primärt också då om bolaget eller dess ägarstyrning föreskrivs separat genom lag. Bolag som regleras genom separata lagar är Alko Ab, Finnvera Abp, Finlands Industriinvestering Ab, Fonden för industriellt samarbete Ab (Finnfund) och Rundradion Ab. Den föreslagna prioriteringsordningen motsvarar gällande lags ställning i förhållande till de separata lagarna som en primär allmän lag, och dess primära verkan kan anses motiverad både för att det skall säkerställas att behörighetsfrågorna är klara och för att det skall främjas att statens ägarstyrning är enhetlig. En konflikt mellan den allmänna lagen och den separata lagen om bolaget kunde främst förorsakas i ett sådant fall att staten avstår från sitt fullständiga innehav i ett bolag, som enligt speciallagen skall ägas helt av staten. Eftersom detta enligt 3 § förutsätter riksdagens samtycke, bör speciallagen i fråga antingen ändras först eller också bör statsrådet i samband med att en proposition i ärendet bereds göra en framställning om att också speciallagen i fråga bör ändras. På detta sätt säkerställs att kravet på riksdagsfullmakt enligt den allmänna lagen och kravet gällande statens andel av innehavet och röstetalet enligt speciallagen motsvarar varandra innan bolagets aktier överläts. Det primära gäller endast de bolagsvisa speciallagarna, vilket gör att det primära i de övriga lagar som har fastställts som primärt tillämpliga i förhållande till

statsbolagslagen bibehålls. Bestämmelsen om det primära i 19 a § i lagen om statens säkerhetsfond (379/1992) gäller sålunda denna lag på samma sätt som statsbolagslagen som skall upphävas.

2 §. *Definitioner.* Statens innehavs- och rösträtt kan ändras som en följd av olika åtgärder och arrangemang. I lagen används benämningen *beslut som gäller statens bolagsinnehav* om alla sådana beslut av vilka kan följa att innehavs- eller röstetalsförhållandena ändras. En del av dessa beslut inriktas direkt på de aktier som staten äger och på bestämmandet om dem. Dessa beslut fattas enbart på åtgärd av ägaren och utanför bolagets organ antingen genom att aktier säljs eller köps eller genom överenskommelse om ett sådant arrangemang där staten som motprestation får aktier i ett eller flera andra bolag. De flesta betydande företagsarrangemang görs dock genom avtal och beslut inom bolagen och inte mellan deras ägare. Då bestämer ägarna inte direkt om sitt innehav utan godkänner sådana beslut i bolagen vilka påverkar förhållandena i fråga om innehav och röstetal. Beslut om åtgärder som medför betydande ändringar fattas vid bolagsstämman, men bolagsstämman kan också med stöd av lagen om aktiebolag ge bolagets styrelse fullmakt att besluta om mindre aktieemissioner, av vilka följer att bolagets aktieägares innehavs- och röstetalsandelar ändras.

Med *statens ägarstyrning* avses alla sådana åtgärder som grundar sig på användning av den rösträtt som aktierna medför. Staten använder sin rösträtt officiellt och formellt endast vid bolagsstämmorna, men i praktiken reder bolagets styrelse och operativa ledning på förhand ut hur de större ägarna förhåller sig till investeringar och andra motsvarande projekt som är betydande för bolaget. Inofficiella kontakter med anknytning till dessa situationer och användning av inflytelse som baserar sig på ägande är en betydande del av ägarstyrningen och det aktiva ägarskapet.

Uppdelningen i beslut som gäller bolagsinnehavet och i ägarstyrning kategoriserar inte besluten så att de hör till någondera kategorin eftersom en del av de betydande beslut som gäller bolagsinnehav fattas genom att bolagets beslutsfattande påverkas via ägarstyrningen. I 4 och 5 § i lagen har behörighets-

uppdelningen med anknytning till dessa beslut definierats. Principen för denna uppdelning är att alla beslut som gäller det direkta innehavet samt betydande beslut som påverkar innehavs- och rösttalsandelen ankommer på statsrådets allmänna sammanträde. Behörigheten för det ministerium som svarar för ägarstyrningen begränsar sig till sådana beslut som påverkar innehavs- och rösttalsandelen vilka har liten betydelse.

I 3 och 4 mom. i paragrafen föreslås att nuvarande terminologi delvis skall ändras och delvis preciseras. Det föreslås att begreppet statsbolag skall slopas helt, eftersom det upprepade gånger har konstaterats ge en vilseledande bild av bolag som är verksamma på marknadsvillkor och deras ställning. I stället föreslås termen *bolag med statlig majoritet* med vilket man vill betona att lagens bestämmelser och tillämpningsområde hänförs till ägaren och ägarens beslutsfattande. Termen har i praktiken samma innehåll som det bolagsrättsligt etablerade begreppet dotterbolag. Termen är också konsekvent med de bestämmelser som gäller behörigheten för de myndigheter som svarar för revisionen av statsekonomi, eftersom det centrala kriteriet i dem är statens bestämmande inflytande och en absolut röstmajoritet alltid innebär att bestämmande inflytande föreligger. Även om definitionen avviker från definitionen på ett bolag där staten har bestämmande inflytande enligt 19 § i lagen om statens revisionsverk (676/2000), har detta ingen verkan med tanke på revisionsverkets uppgifter och behörighet.

Statlig majoritet definieras enbart utgående från den rösträtt som bolagets samtliga aktier medför och avgörande är statens möjlighet att ensam fatta de beslut som med stöd av lagen om aktiebolag förutsätter enkel majoritet.

Gällande lag innehåller inte termen *statens intressebolag* men den har i praktiken etablerat sig så att den så gott som motsvarar det föreslagna innehållet. Begreppet intressebolag används i princip på samma sätt som i bolags- och bokföringslagstiftningen men dess innehåll har definierats med så exakta gränser som möjligt, eftersom det samtidigt är fråga om definiering av tillämpningsområdet för lagen enligt 1 § 1 mom. Intressebolag är alla de bolag där statens röstetal är minst tio och högst femtio procent. Den nedre

gränsen på tio procent motsvarar den nedre gränsen för s.k. individuellt minoritetsskydd enligt lagen om aktiebolag och den övre gränsen på femtio procent största sådant röstetal med vilket man ännu inte kan använda absolut majoritetsägarrätt.

I bestämmelsen ingår dessutom en möjlighet att genom en förordning av statsrådet, som skall meddelas med stöd av 9 §, bestämma att också ett sådant bolag där rösttalsandelen tio procent inte uppfylls är ett intressebolag. En förutsättning är att aktieinnehavet trots detta är tillräckligt betydande för att man skall vilja hålla bolaget inom den ägarstyrning som avses i denna lag och på överlåtelse av aktier i det tillämpa denna lag i enlighet med 7 § 1 mom. och inte lagen om statsbudgeten. Bruket av bemyndigandet att meddela en förordning innebär att tillämpningsområdet för lagen breddas och det bör användas endast i fråga om sådana bolag vilkas ekonomiska eller samhälleliga betydelse är ansevärd.

Föremål för bemyndigandet att meddela förordning är främst situationer som uppkommer till följd av företagsarrangemang eller aktieförsäljningar i börsbolag, i vilka staten till följd av bolagets ägarstruktur är en betydande ägare också med sin andel på under tio procent av rösträtten samt situationer där staten är ägare i ett icke-noterat bolag till följd av bolagets specialuppgift eller ett strategiskt intresse som sammanhänger med ägandet. I dessa situationer är det motiverat att följa fördelningen av behörighet enligt denna lag och beslutsfattandep Praxis i denna lag, eftersom till de beslut som gäller ägande också kopplas frågor med anknytning till ägarstyrningen och användningen av ägarrätten.

I lagen har inte definierats när administreringen av aktierna bör överföras från det ministerium som svarar för ägarstyrningen till statskontoret. Detta är en ändamålsenlighetsfråga som övervägs per bolag och fall. De ministerier som svarar för ägarstyrningen kan därmed också administrera sådana bolag där bestämmelserna i 24 § 1 mom. i lagen om statsbudgeten tillämpas på överlåtelse av dessa bolags aktier. Dessutom är principen den att det ministerium som svarar för ägarstyrningen, finansministeriet eller ministeri-

erna tillsammans fortsättningsvis kan administrera ett sådant bolag som bedriver placeringsverksamhet och handel med värdepapper genom vilket realiseringen av mindre aktieposter genomförs. För närvarande sköts denna uppgift av Solidium Oy, som helt ägs av staten.

3 §. *Riksdagens samtycke till beslut som gäller avstående från bestämmande inflytande eller förvärv av bestämmande inflytande.* Lagens centrala mål är att klargöra behörighetsfördelningen mellan riksdagen och statsrådet så att riksdagen beslutar om den centrala behörighet som gäller statens rösträtt och statsrådet inom ramen för dessa fullmakter om alla frågor som gäller innehavet och ägarstyrningen. Behörighetsfördelningen grundar sig på 92 § 1 mom. i grundlagen med stöd av vilket om riksdagens samtycke för statens förvärv av bestämmande inflytande eller för avstående från statens bestämmande inflytande bestäms genom lag.

Enligt 1 mom. behövs riksdagens samtycke för att staten skall kunna avstå från sitt absoluta bestämmande inflytande eller från bestämmande inflytande som grundar sig på statens majoritetsägarrätt. I 2 mom. har de situationer fastställts där riksdagens samtycke krävs för förvärv av bestämmande inflytande. Även om samtycke av riksdagen har omfattats som huvudregel på det sätt som grundlagen förutsätter, betyder de undantag som skall göras från den i praktiken att de flesta beslut gällande förvärv av bestämmande inflytande fattas av statsrådet.

Med avvikelse från gällande lag krävs riksdagens samtycke för att staten skall kunna avstå från sitt fullständiga innehav och bolaget därmed få en eller flera andra ägare. Den nuvarande gränsen är förlust av kvalificerad majoritet på två tredjedelar men sådana situationer där kvalificerad majoritet hade varit av betydelse med tanke på användningen av statens ägarrätt har i praktiken inte förekommit. Däremot är statens fullständiga innehav av betydelse, om bolaget har en specialuppgift eller ensamrätt av politisk art eller om man vill göra det möjligt att utan begränsningar beakta andra än ekonomiska intressen i bolagets verksamhet och i beslutsfattandet i bolagets organ. Härvid är det väsentligt att det inte alls finns en sådan minoritetspart i bola-

get i vars rättigheter enligt lagen om aktiebolag åtgärder som är nödvändiga och befogade med tanke på statens ägarpolitik kan göra intrång.

Riksdagens samtycke krävs också för att staten skall kunna avstå från sitt bestämmande inflytande, dvs. från sin enkla majoritet i bolaget. Den som använder sig av sin rätt som majoritetsägare bestämmer i praktiken hurdana strategiska beslut som fattas i bolaget och hur bolagets affärsverksamhet utvecklas. Riksdagens samtycke gällande att avstå från kvalificerad minoritet i enlighet med gällande lag slopas däremot, eftersom betydelsen av kvalificerad minoritet i de frågor som är centrala för statens ägarstyrning och ägarpolitik är begränsad.

Riksdagen fattar inte i någondera samtyckessituationen försäljningsbeslut utan endast fullmaktsbeslut, och fullmaktsbesluten innebär inte en av riksdagen uttryckt vilja att avstå från bolaget eller dess aktier. I motiveringarna till de propositioner som gäller fullmaktsbeslut bör de ägarpolitiska skäl och omständigheter med anknytning till bolagets utveckling påvisas med stöd av vilka man kan avstå från fullständigt statsinnehav eller statlig majoritet. I praktiken är en existerande riksdagsfullmakt en förutsättning för en ägarpolitik som kartlägger olika alternativ och för att en ägarstrategi per bolag skall kunna utformas och den främjar följaktligen en konsekvent och ekonomiskt ändamålsenlig skötsel av statens företagsegendom. Om fullmakterna används, fattas försäljningsbesluten alltid vid statsrådets allmänna sammanträde. Aktieförsäljningar och företagsarrangemang som är av betydelse med tanke på statens röstetalsandel genomförs härvid inom ramen för regeringens ägarpolitiska riktlinjer.

När behovet av samtycke av riksdagen övervägs är arrangemangets slutresultat avgörande och inte det tekniska genomförandet. Bestämmelsen i gällande lag grundar sig på statens rösträtt i det bolag det är fråga om och beaktar inte situationer där staten som resultat av ett strukturarrangemang skulle ha en ägarandel i ett sådant nytt bolag som det tidigare bolaget blev en del av i strukturarrangemanget. Detta innebär i praktiken att i arrangemanget inte kan användas alla alternativ enligt lagen om aktiebolag och inte hel-

ler moderna finansieringsarrangemang, där arrangementet ofta genomförs genom att ett nytt ägarbolag bildas. Det att avgörande är statens andel av röstetalet sedan olika arrangemang har genomförts och inte att röstetalet utan avbrott bibehålls till en viss storlek i ett visst bolag, ökar betydligt alternativen när det gäller att genomföra företagsarrangemangen. Det kan bedömas att detta medför betydande kostnadsinbesparingar för de bolag som deltar i arrangemangen och därigenom ett mervärde som inverkar på värdet av aktierna och det vederlag som fås för dem i arrangementet både för staten och för övriga aktieägare.

I fråga om förvärv av bestämmande inflytande är huvudregeln att staten kan förvärva bestämmande inflytande i ett bolag endast med samtycke av riksdagen. Det kan emellertid inte anses att förvärv av bestämmande inflytande är en lika viktig ägarpolitisk lösning som att avstå från sådant inflytande, vilket gör att huvudregeln genom undantag som tagits in i bestämmelsen har begränsats till att gälla endast sådana situationer med förvärv av bestämmande inflytande i betydande bolag, där staten placerar nytt kapital i bolagen. Olika situationer med företagsarrangemang och situationer där bestämmande inflytande i bolag av mindre betydelse förvärvas har till följd av detta inbegripits i statsrådets exklusiva behörighet.

Riksdagens samtycke behövs därmed inte, om staten får bestämmande inflytande utan att placera ett tilläggskapital i bolaget. Härvid är som grund för att få bestämmande inflytande beslut av bolagets organ, vilka kan anknyta till exempel till rättigheter som aktierna medför eller anskaffning och ogiltigförklarande av egna aktier, där följderna blir att ägarförhållandena ändras. Riksdagens samtycke behövs inte heller, om det är fråga om ett företagsarrangemang som skall genomföras i flera etapper, där staten som vederlag för sina aktier får en andel av aktiekapitalet eller värdepapper på villkor för eget kapital i det bolag som deltar i arrangementet eller bildas i samband med det. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i 1 mom. gällande situationer där aktier överläts. Enligt den är en riksdagsfullmakt onödig i en situation där slutresultatet av arrangementet stämmer

överens med tidigare riksdagsfullmakter och genomförs en princip enligt vilken behörighetsfrågorna bedöms utgående från helheter och slutresultaten av arrangemangen och inte utgående från detaljer i dem.

Riksdagens samtycke behövs inte heller om staten tecknar aktiemajoriteten i ett aktiebolag som skall bildas eller om staten skaffar sig majoritetsställning i ett bolag som är litet eller medelstort. Definitionerna på små och medelstora företag ingår i rådets fjärde direktiv om årsbokslut i vissa typer av bolag, dvs. det s.k. redovisningsdirektivet, vilket grundar sig på artikel 54.3 g i fördraget. Enligt de definitioner som var i bruk i september 2007 anses ett företag som litet, om det uppfyller två av de tre följande gränsvärdena: balansomslutningen överstiger inte 4,4 miljoner euro, nettoomsättningen överskrider inte 8,8 miljoner euro och antalet anställda i medeltal överskrider inte femtio. Ett företag anses som medelstort om det uppfyller två av de tre följande gränsvärdena: balansomslutningen överskrider inte 17,6 miljoner euro, nettoomsättningen överskrider inte 35 miljoner euro och antalet anställda i medeltal överskrider inte tvåhundra femtio.

Riksdagens möjligheter att påverka också de avgöranden som anknyter till bestämmande inflytande i små och medelstora bolag har säkerställts på så sätt att undantaget endast gäller förvärv av bestämmande inflytande, och för att man skall få avstå från bestämmande inflytande i enlighet med 1 mom. förutsätts alltid riksdagens samtycke. Undantaget, som gäller aktiebolag som skall bildas, är avsett att tillämpas endast i fråga om företag som inleder verksamhet och endast inom ramen för de anslag för aktieförvärv eller andra specificerade anslag som finns i statsbudgeten.

När riksdagens samtycke förutsätts kan det ges antingen genom ett särskilt beslut av riksdagen eller i samband med statsbudgeten. I samband med budgeten kan statsrådet ges befogenheter i beslutsdelen i motiveringen antingen till ett allmänt anslag för aktieförvärv eller till ett annat anslag som kan användas för förvärv av aktier.

Förutom för avstående från eller förvärvande av bestämmande inflytande förutsätts riksdagens samtycke också i de fall som av-

ses i 7 § 2 mom., om aktierna överläts till ett pris som är väsentligt lägre än det verkliga värdet.

4 §. *Statsrådets behörighet.* I paragrafen definieras behörigheten och uppgifterna för statsrådets allmänna sammanträde genom att de beslut gällande bolagsinnehav som fattas vid statsrådets allmänna sammanträde räknas upp, genom att statsrådets allmänna sammanträdes uppgifter inom ägarstyrningen samt förutsättningarna för genomförande av uppgifter som gäller aktieförvärv och andra aktiekapitaluppgifter eller investeringar på villkor för eget kapital definieras. Principen är att det ankommer på statsrådets allmänna sammanträde att godkänna beslut som gäller aktieöverlåtelser och aktieförvärv samt sådana beslut som är betydande ur ägarens synvinkel och som skall fattas inom ägarstyrningen. I fråga om aktieöverlåtelser grundar sig statsrådets behörighet på samtycke av riksdagen som definieras i 3 § och i fråga om aktieförvärv på bestämmelser i lagen om statsbudgeten.

Statsrådets allmänna sammanträde beslutar med stöd av 1 mom. 1 punkten om alla överlåtelser av aktier och i motsvarande grad också om aktieförvärv i bolag med statlig majoritet och i statens intressebolag. Med aktier jämställs alla värdepapper som ger rätt att teckna aktier, såsom intyg över teckningsrätt, optionsbevis och skuldebrev. I bestämmelsen har tilläggsriteriet i gällande lag, enligt vilket statsrådet endast beslutar om betydande överlåtelser av aktier och aktieförvärv, slopats. Sålunda fattas alla beslut som staten fattar i egenskap av ägare och som direkt påverkar statens innehav och röstetal vid statsrådets allmänna sammanträde. I fråga om beslut i bolagets organ som indirekt påverkar ägandet och röstetalet har behörigheten där emot fördelats mellan statsrådets allmänna sammanträde och det ministerium som svarar för ägarstyrningen på de sätt som fastställs i 1 mom. 2 punkten och 5 § 4 punkten.

I 1 mom. 2 och 3 punkten definieras de beslut av organen i bolaget, i praktiken av bolagsstämmorna, som det ministerium som svarar för ägarstyrningen och dess representant endast kan godkänna med stöd av ett beslut av statsrådets allmänna sammanträde. Dylika beslut gäller aktieemissioner eller fu-

sioner, där gamla ägares innehavs- och röstetalsandelar ändras.

Enligt 1 mom. 2 punkten behövs samtycke av statsrådets allmänna sammanträde alltid om ett bolag som helt ägs av staten har för avsikt att genomföra en aktieemission, genom vilken andra än staten får teckna aktier eller om ett dylikt bolag har för avsikt att delta i en fusion eller ett annat företagsarrangemang, där ägarna till övriga parter får sitt vederlag helt eller delvis i aktier. Hur stor ändringen av statens andel av röstetalet blir är härvid inte av betydelse.

Enligt 1 mom. 3 punkten behövs statsrådets allmänna sammanträdes godkännande för alla fusioner och delningar, om vilka beslut fattas vid bolagsstämmorna. Å andra sidan följer av 1 § 3 mom. att godkännande inte behövs för dotterbolagsfusioner, där moderbolaget är en part och om vilka styrelsen i det mottagande moderbolaget fattar beslut. Något godkännande behövs inte heller för andra arrangemang som gäller dotterbolag och om vilka beslut fattas i moderbolagets styrelse.

Statsrådets allmänna sammanträdes godkännande är också en förutsättning för att staten skall kunna medverka i andra motsvarande arrangemang, om statens andel av bolagets röstetal ändras betydligt till följd av arrangemanget i fråga. Dylika andra arrangemang är t.ex. de aktieemissionsfullmakter som skall ges styrelsen, program för köp och inlösnings av egna aktier samt ändringar av bolagsordningen som påverkar det röstetal som aktierna medför. I fråga om dem är utvärderingsgrunden vilka verkningar arrangemanget har, och godkännande skall begäras, om arrangemanget tillsammans med tidigare godkända motsvarande arrangemang kan leda till att statens röstetal ändras med minst fem procent eller annars på ett sätt som skall anses betydande. Godkännande skall begäras innan ett beslut som möjliggör en dylik ändring fattas vid bolagsstämman, eftersom ägaren inte kan ingripa i styrelsens beslutsfattande som sker inom ramen för de fullmakter som bolagsstämman har beviljat.

Vid en bedömning enligt 1 mom. 3 punkten är en ändring betydande oberoende av dess storlek, om den påverkar statens delägarrättigheter som fastställs i enlighet med lagen om aktiebolag. Som sådana betydande änd-

ringar anses förlust av den nedre gränsen för kvalificerad majoritet, absolut majoritet, kvalificerad minoritet och s.k. individuellt minoritetsskydd, dvs. ändringar som leder till att statens andel av röstetalet i bolaget sjunker till två tredjedelar eller under det, till hälften eller under det, under en tredjedel eller under en tiondedel.

Ärenden som gäller både överlåtelse av aktier och medverkan i arrangemang som genomförs med beslut av bolagens organ behandlas av statsrådet i praktiken i minst två olika etapper. I allmänhet godkänns ett betydande aktieköp eller företagsarrangemang först efter långvariga förhandlingar och för att förhandlingarna skall fortgå förutsätts att parterna har åtminstone principiell beredskap att genomföra köpet eller arrangemanget, om samförstånd om detaljerna uppkommer. Därför följer av behörighetsfördelningen mellan det ministerium som svarar för ägarstyrningen och statsrådets allmänna sammanträde att ministeriet när förhandlingarna inleds eventuellt i någon fas av förhandlingarna behöver minst ett principiellt godkännande av att förhandlingarna överhuvudtaget får föras eller att det arrangemang som bereds i bolaget kan föras vidare. I sådana fall har ärendena i praktiken tagits upp till behandling i statsrådets finanspolitiska ministerutskott och utskottet har tagit ställning till huruvida man kan framskrida i ärendet samt gett behövliga handlingsdirektiv till statens förhandlare eller till dem som för statens räkning diskuterar med bolagets representanter. Statsrådets allmänna sammanträde får ärendena för godkännande först när en aktieaffär är färdigt framförhandlad mellan parterna eller när ett företagsförvärv eller annat arrangemang som bolaget har förhandlat fram är färdigt för godkännande. Härvid tar finanspolitiska ministerutskottet ställning endast till huruvida denna framställning kan godkännas, och dess tidigare principiella ställningstaganden till huruvida förhandlingar kan inledas eller fortgå påverkar inte bedömningen.

Enligt 1 mom. 4 punkten fattas vid statsrådets allmänna sammanträde också beslut om huruvida ett förslag till beslut om frivillig likvidation för bolaget skall godkännas eller inte. Frivillig likvidation innebär i regel att bolagets verksamhet upphör i en situation där

det inte finns någon skyldighet till detta till följd av lagen om aktiebolag. En dylik situation är exceptionell för ägarna och till sin betydelse så väsentlig att det är motiverat att det är statsrådets allmänna sammanträde som skall ha behörighet att besluta om denna och inte det ministerium som svarar för ägarstyrningen.

Enligt 1 mom. 5 punkten fattas besluten om alla aktiekapitalplaceringar samt övriga placeringar på villkor för eget kapital vid statsrådets allmänna sammanträde. Placering av ett tilläggs kapital i ett bolag innebär alltid antingen att budgetmedel används eller att statens egendom som skall användas som kapitalinsats binds till ett nytt bruksändamål och nya villkor. Till följd av detta kan alla tilläggs kapitalplaceringar oberoende av bolagets och placeringens storlek anses så betydande att det är motiverat att besluten fattas vid statsrådets allmänna sammanträde och inte vid det ministerium som svarar för ägarstyrningen. I 2 mom. fastställs villkoren för dylika placeringar närmare.

Enligt 1 mom. 6 punkten beslutar statsrådets allmänna sammanträde om de allmänna principer och handlingsdirektiv som gäller ägarpolitiken och ägarstyrningen. Det centrala ägarpolitiska dokumentet är statsrådets principbeslut om ägarpolitiken som av hävd har getts för hela regeringens mandatperiod. Också sådana handlingsdirektiv som är av betydelse för att ägarstyrningen skall vara enhetlig och med tanke på den praxis som staten i egenskap av ägare följer skall meddelas så att de är generella till sin karaktär och så att de gäller alla ministerier som svarar för ägarstyrningen. I praktiken har en del av dessa riktlinjer avgjorts som beslutsärenden vid statsrådets allmänna sammanträde och en del som ställningstaganden av finanspolitiska ministerutskottet, vilka inte har någon juridiskt bindande verkan. Den föreslagna behörighetsfördelningen gör det möjligt att antingen fortgå med denna praxis eller att ta upp de ärenden som behandlats i finanspolitiska ministerutskottets ställningstaganden till behandling och avgörande i hela statsrådet.

I 2 mom. har förutsättningarna för att göra aktieförvärv samt aktiekapitalplaceringar och andra placeringar på villkor för eget kapital

fastställts. Sådana andra placeringar på villkor för eget kapital som avses i bestämmelsen är alltid de kapitallån som avses i lagen om aktiebolag. Skuldebrevslån anses som givna på villkor för eget kapital alltid om lånets kapital eller räntor åtminstone till en del konverteras till aktier, vilket gör att de förutsättningar som ställs i statsbudgeten måste uppfyllas antingen för hela lånets del när lånet ges eller i fråga om den andel som skall konverteras till aktiekapital vid tidpunkten då konverteringen genomförs. Till denna del är det inte nödvändigt att definiera behörigheten för statsrådets allmänna sammanträde och det ministerium som svarar för ägarstyrningen, utan detta avgörs i fråga om användningen av anslagen utgående från bestämmelserna i lagen om statsbudgeten (423/1988) och budgeten. Om en kapitalplacering innebär förvärv av bestämmande inflytande, skall bestämmelserna om riksdagens medverkan i 3 § 2 mom. beaktas liksom också det behov att specificera brukssyftet för anslagen tillräckligt exakt som konstaterats i motiveringen till bestämmelserna.

I fråga om överlåtelse av apportegendom följs de bestämmelser som gäller överlåtelse av statens fasta och lösa egendom. I fråga om företagsarrangemang och aktiebyte fattas besluten med stöd av 1 mom. 1–3 punkten vid statsrådets allmänna sammanträde.

I 2 mom. 3 punkten preciseras för undvikande av oklarheter det att statsrådet i enlighet med denna lag har fullmakt att godkänna ett företagsarrangemang som genomförs i flera etapper, där staten som vederlag för sina aktier får en viss andel av aktiekapitalet i det nya bolag som skall bildas eller av värdepapper på villkor för eget kapital. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i 3 § om att riksdagsfullmakten är onödig i en situation där slutresultatet av arrangemanget stämmer överens med de tidigare riksdagsfullmakterna och genomför den principen enligt vilken behörighetsfrågorna bedöms utgående från helheter och slutresultaten av arrangemangen och inte utgående från detaljer i arrangemangen. Bestämmelsen ger dock inte statsrådet rätt att på nytt placera det penningvederlag som eventuellt skall erläggas i arrangemanget, och i fråga om penningvederlaget tillämpas fullständighetsprincipen i budgeten

enligt 84 § i grundlagen. En eventuell omplacering av penningflöden kan därmed ske endast inom ramen för en fullmakt som tagits in i budgeten eller ett nettobudgeterat budgetmoment. Oberoende av förfaringssätt och detaljer i arrangemangen skall när arrangemangen genomförs beaktas att statsrådet är redovisningsskyldigt till riksdagen i fråga om en så bra skötsel som möjligt av statens egendom. Följaktligen skall det motiveras och dokumenteras på adekvat sätt att arrangemangen är ändamålsenliga och slutresultaten av dem förmånliga ur statens synvinkel.

5 §. *Behörighet för det ministerium som svarar för ägarstyrningen.* De uppgifter som räknas till ägarstyrningen ankommer på det ministerium som svarar för ägarstyrningen, med undantag av de allmänna principer och handlingsdirektiv som nämns i 4 § 1 mom. 6 punkten.

Det ministerium som svarar för ägarstyrningen förordnar statens representanter vid bolagsstämmorna och ger dem eventuella handlingsdirektiv. Den minister som svarar för ägarstyrningen representerar antingen själv staten vid bolagsstämman eller förordnar en ställföreträdare för sig. I praktiken förordnas som mötesrepresentant eller suppleant för representanten i allmänhet ministeriets kanslichef, chefen för den avdelning eller enhet som svarar för ägarstyrningen eller någon annan tjänsteman som sköter ägarstyrningsuppgifter.

Representanterna vid bolagsstämmorna ges synnerligen sällan formella handlingsdirektiv, men statens ställningstaganden till de ärenden som behandlas vid bolagsstämmorna bereds på förhand och underställs ministern för godkännande, om de avviker från etablerad praxis.

De rättigheter som tillkommer staten som aktieägare används i regel vid bolagsstämman, men staten kan också ha rätt att godkänna eller förkasta medlemmarna i bolagets organ, t.ex. på basis av bolagsordningen eller delägaravtalet. Det ansvariga ministeriet använder aktieägarens talan samt alla rättigheter som tillkommer staten på basis av lag, bolagsordning eller delägaravtal.

Med s.k. annan ägarstyrning avses kontakt med företaget och dess ledning samt övriga betydande ägare utanför bolagsstämman lik-

som också bildandet av ägarens ställningstaganden med anknytning till detta. En del av detta samarbete sammanhänger med ägarnas gemensamma beredning av ärenden inför bolagsstämman och en del med företagsledningens behov att försäkra sig om hur ägarna förhåller sig och deras stöd till projekt som är under beredning.

I börsbolag där staten är en betydande ägare har sedan år 2004 på initiativ av staten använts ett förfarande där bolagsstämman väljer ett utnämningsskott för att inför nästa bolagsstämma bereda ett förslag till styrelsemedlemmar och styrelsearvodet. Statens representant i utnämningsskottet kommer i allmänhet från det ministerium som svarar för ägarstyrningen antingen direkt på basis av tjänsteställningen eller separat förordnad, och får sina handlingsdirektiv av ministern och den enhet som svarar för ägarstyrningen. I de icke-noterade bolagen förs motsvarande diskussion beroende på ägarstrukturen antingen med alla eller åtminstone med betydande ägare och detta hör till normal ägarstyrning.

När ett bolag har en majoritetsägare eller betydande minoritetsägare, diskuterar bolagets styrelse och operativa ledning med ägaren eller ägarna de centrala projekt och beslut som är under beredning. I börsbolagen bestämmer insiderregleringen ramarna för kontakterna mellan företagsledningen och ägarna. Enligt 5 kap. 2 § 2 mom. i värdepappersmarknadslagen (495/1989) får insiderinformation inte röjas för någon annan, om det inte sker som ett normalt led i arbete, yrke eller åligganden för den som röjer informationen. Detta förbud att röja insiderinformation har preciserats både i motiveringen till bestämmelsen och i de anvisningar som finansinspektionen och fondbörsen meddelat och med stöd av vilka företagsspecifika insideranvisningar uppgörs. I icke-noterade bolag kan ägarna hållas informerade på ett betydligt friare sätt, men aktieägarna måste behandlas jämlikt.

De betydande ägarnas ståndpunkt behövs på förhand t.ex. i ett sådant fall att bolaget bereder ett företagsförvärf som skall betalas med aktievederlag eller ett sådant företagsarrangemang om vilket bör beslutas vid bolagsstämman. Framför allt i bolag som helt ägs av staten gäller kontakterna också strate-

giska val, betydande nyinriktning av affärsrörelsen och sådana finansiella lösningar som har effekt med tanke på utbetalningen av dividender. Sådana inofficiella kontakter utgör i praktiken en synnerligen betydande del av ägarstyrningen i synnerhet i bolag där staten är den enda ägaren eller majoritetsägare. En del av ägarens ställningstaganden hänför sig till beredningen av sådana beslut som fattas med stöd av 4 § 1 mom. vid statsrådets allmänna sammanträde, och vid dessa lägger det ministerium som är ansvarigt för ägarstyrningen fram ärendet för behandling i finanspolitiska ministerutskottet efter att ha rätt ut hur staten preliminärt förhåller sig till saken.

Bestämmelsen i 4 punkten i paragrafen motsvarar 4 § 1 mom. 3 punkten och preciserar att det ministerium som ansvarar för ägarstyrningen är behörigt i fråga om sådana arrangemang som innebär endast obetydlig ändring av statens röstetal och som till följd av detta inte omfattas av statsrådets allmänna sammanträdes behörighet. Ändringen är liten alltid om den inte är betydande på det sätt som definieras i 4 § 1 mom. 3 punkten och i motiveringen till den, dvs. om ändringen till sin storlek är under fem procent och inte inverkar på statens rättigheter som delägare vilka fastslås i lagen om aktiebolag.

6 §. *Behörighet för ett ämbetsverk eller en inrättning som svarar för ägarstyrningen.* Största delen av de bolag som hör till lagens tillämpningsområde omfattas av olika ministeriers ägarstyrning. För ägarstyrningen av vissa bolag svarar dock ett ämbetsverk eller en inrättning, som lyder under ministeriet, självständigt. Beslutet om att ge ägarstyrningen i uppdrag åt ett ämbetsverk eller en inrättning fattas antingen av riksdagen eller av statsrådets allmänna sammanträde.

På det sätt som konstateras i 1 § avses med inrättning inte statens affärsverk utan både enheter som direkt utgör en del av statsförvaltningen och universitet. Dyliga styruppgifter har åtminstone Centralen för turistfrämjande, Utbildningsstyrelsen och Statens tekniska forskningscentral. Sådana bolag som avses i bestämmelsen är dessutom de universitetsbolag som avses i 3 a § i budgetlagen, vilkas administrering har anvisats uni-

versiteten genom en fullmakt som tagits in i beslutsdelen i motiveringen till budgeten.

Skötseln av ägarstyrningsuppgiften har i praktiken varit oberoende av det ministerium som styr ämbetsverket eller inrättningen. Ämbetsverket eller inrättningen i fråga har vid behov i budgeten anvisats de anslag som bolagens finansiering har förutsatt och ämbetsverket eller inrättningen har kunnat besluta om användningen av dem under samma förutsättningar som i fråga om sina övriga anslag. Systemet har fungerat bra, och det har inte förekommit några behov att ändra det. I fråga om universitetsbolagen är systemet bara i utvecklingsfasen, och det är ännu inte möjligt att bedöma det.

I bestämmelsen konstateras i enlighet med gällande lag att det ämbetsverk eller den inrättning som svarar för ägarstyrningen har uppgifter och behörighet, som motsvarar de uppgifter och den behörighet som det i 4 och 5 § föreskrivs att statsrådets allmänna sammanträde och det ministerium som ansvarar för ägarstyrningen skall ha. Det har inte ansetts nödvändigt eller ändamålsenligt att fördela behörigheten eller underställa det ministerium som övervakar ämbetsverket eller inrättningen de beslut som hänför sig till ägarstyrningen. Ämbetsverkets eller inrättningens behörighet begränsas dock av bestämmelserna i 3 §, med stöd av vilka riksdagens samtycke krävs för att man skall få avstå från fullständigt statligt innehav eller statlig majoritet. Härvid görs framställningen av det ministerium som styr ämbetsverket eller inrättningen. När bolagens aktier överläts skall bestämmelserna i 7 och 8 § om verkligt värde och fastställande av det följas. Principen är att vid förhandlingen om aktieförsäljning eller företagsarrangemang reds det ut vilken praxis de ministerier som svarar för ägarstyrningen har följt och enligt vilka grunder det verkliga värdet skall fastställas och dessa följs till ändamålsenliga delar.

7 §. *Överlåtelse av aktier som hör till staten.* I 1 mom. sägs att lagen är primär i förhållande till bestämmelserna om överlåtelse av statens lösa egendom i 24 § i lagen om statsbudgeten. En avvikelse från budgetlagen är motiverad både med tanke på betydelsen av de strategiska och ekonomiska intressen som är förknippade med bolagsinnehav och

för att det skall kunna säkerställas att statens ägarpolitik är konsekvent. Av lagarnas prioriteringsordning följer att budgetlagen tillämpas när det bolag som är föremål för innehavet inte är ett statligt intressebolag på basis av andelen av röstetalet eller med stöd av förordning. Också på överlåtelser som gäller statens andelar och kapitalinsatser i andra sammanslutningar än aktiebolag tillämpas bestämmelserna i budgetlagen.

Undantaget är mera omfattande än i gällande lag, eftersom det nuvarande undantaget inte gäller sådana situationer som avses i 24 § 2 mom. i budgetlagen, där aktier har förvärvats med stöd av ett uttryckligt beslut av riksdagen. I 3 § i denna lag har bestämmelser som saknas i gällande lag tagits in och med stöd av dem förutsätts för att bestämmande inflytande skall kunna förvärvas till staten i vissa situationer samtycke av riksdagen. Dessutom krävs alltid samtycke av riksdagen för att staten skall kunna avstå från bestämmande inflytande, och det är inte nödvändigt att förutsätta samtycke av riksdagen enligt 24 § 2 mom. i budgetlagen i andra överlåtelssituationer. Det är inte heller motiverat att om skötseln av aktier i de bolag som hör till tillämpningsområdet för denna lag skall kunna föreskrivas med en förordning som avses i 24 § 3 mom. i budgetlagen. Undantaget gäller inte aktier som avses i 24 § 4 mom. i budgetlagen och som hör till statens fastighetsegendom, eftersom dessa i 1 § 3 mom. har utslutits från tillämpningsområdet för denna lag.

Enligt 2 mom. bör överlåtelsepriset motsvara aktiernas eller företagets gängse värde. Vid förhandling och beslutande om överlåtelse av aktier eller företag som staten äger måste ett så gott slutresultat som möjligt med tanke på hela ekonomin alltid eftersträvas. I regel görs värderingen enbart på basis av överlåtelsepriset, men staten kan också ha sådana strategiska intressen, som säkerställs i samband med överlåtelsen antingen med villkor som skall tas in i köpebrevet eller med långfristiga avtal som ingås med företaget. Dyliga situationer är exceptionella, men i bestämmelsen har man berett sig på att sådana kan förekomma.

Även om utgångspunkten är att överlåtelserna görs till gängse pris, kan man således i överlåtelsepriset beakta särskilda omständig-

heter som är förknippade med överlåtelsen, såsom ovan beskrivna tryggande av strategiska intressen. Inte heller i sådana fall kan överlåtelsepriset vara väsentligt mycket lägre än gängse pris utan att samtycke till överlåtelsen har erhållits av riksdagen. Om de särskilda skäl som inverkar på överlåtelsepriset kan värderas ekonomiskt, är utgångspunkten för värderingen att från gängse värde för aktierna eller företagen som värderats enligt 8 § avdras det kapitaliserade värdet av de kostnader som hänför sig till särskilda skäl. Om överlåtelsepriset avviker mera än detta från gängse värde, och avvikelserna är väsentliga, förutsätter överlåtelsen riksdagens samtycke. Det har inte ansetts möjligt att fastställa vad som avses med väsentligt, och bedömningen av behovet av riksdagens samtycke får statsrådet till uppgift och på sitt ansvar.

De särskilda skäl som avses i bestämmelsen kan också hänföra sig till tidigare aktieöverlåtelse eller företagsarrangemang i samband med vilka man har kommit överens t.ex. om köparens rätt att om denne så önskar köpa flera aktier i företaget eller om säljarens rätt att ålägga köparen att köpa mera av företagets aktier. Med aktieöverlåtelse eller företagsarrangemang kan också sammanhänga parternas förbindelser att i fortsättningen enligt en viss tidtabell sänka sin innehavs- och röstetalsandel. I situationer med börslistning och aktieemissioner får den investeringsbank eller något annat finansiellt institut som är arrangör av emissionen enligt ett synnerligen allmänt standardvillkor rätt att i sitt eget namn köpa ett mindre antal aktier i förhållande till den totala dimensioneringen av emissionen till samma pris som aktierna har sålts till vid emissionen. Detta pris är lägre än marknadspriset vid den tidpunkt då köpet genomförs, om genomförandet av aktieemissionen har lyckats väl. Arrangemanget går i praktiken i allmänhet i två riktningar så att emissionsarrangören förbinder sig att stöda aktiens kurs sedan handeln inletts. Således sammanhänger med ett avtal av detta slag för emissionsarrangören både en risk och en möjlighet att dra nytta av det, om aktiekursen utvecklas väl. När dylika aktieöverlåtelse som grundar sig på tidigare avtal eller hänföra sig till mera omfattande arrangemang värderas, har priset fastställts tidigare eller också

har för staten tidigare uppkommit en skyldighet att sälja. Gängse pris kan härvid inte enbart bedömas utgående från överlåtelsepunkten, och riksdagens samtycke behövs inte för uppfyllande av ett tidigare avtalsåliggande, fastän priset vid överlåtelsepunkten t.o.m. väsentligt kan avvika från det gängse värde som skall bedömas med stöd av 8 §.

I de två sista meningarna i 2 mom. definieras situationer som kan jämföras med direkta aktieöverlåtelse. Med överlåtelse av aktier jämföras sådana innehavs- eller företagsarrangemang av vilka följer en betydande ändring av statens andel av röstetalet som avses i 4 § 1 mom. 3 punkten. Härvid anses som betydande i princip en ändring på fem procent eller mera. Dessutom är ändringen betydande oberoende av storlek, om den inverkar på statens rättigheter som delägare vilka fastställs i enlighet med lagen om aktiebolag. Som sådana betydande ändringar anses förlust av den nedre gränsen för kvalificerad majoritet, absolut majoritet, kvalificerad minoritet och s.k. individuellt minoritetsskydd, dvs. sådana ändringar där följderna är att statens andel av bolagets röstetal sjunker till två tredjedelar eller under det, till hälften eller under det, under en tredjedel eller under en tiondedel. Med aktier jämföras alla sådana handlingar och finansiella instrument som ger rätt att teckna aktier eller använda rösträtt. Till exempel vid överlåtelse av teckningsrättigheter och skuldebrev följs därmed samma principer för fastställande av gängse värde som i fråga om aktier.

8 §. *Fastställandet av gängse värde.* Det finns inget entydigt och schematiskt förfaringssätt med vilket gängse värde kunde konstateras vid fastställandet av värdet på ett företag eller dess aktier. Värderingen kan således främst grundas endast på det att gängse pris fastställs på normala kommersiella villkor. Eftersom situationer med aktieförsäljning och företagsarrangemang är synnerligen olika, har principerna för bedömning av gängse värde i bestämmelsen fastställts i tre typiska situationer.

Ett i 2 mom. avsett publikt noterat bolags aktie har ett pris som varierar dagligen, till vilket handel med aktien har bedrivits och vilket de köpare och säljare som är verkamma på marknaden ömsesidigt har god-

känt. Alltid finns det inte en prisnotering, men också då får man priserna på köp- och säljanbud via fondbörsens system och på basis av dem kan man konstatera till vilket pris aktien hade köpts och i motsvarande grad sålts, om motparter som delade samma syn på priset hade funnits. Priset på aktien varierar kontinuerligt både utgående från bolags-specifika faktorer och faktorer som påverkar aktiemarknaden och samhällsekonomin.

Fondbörsen är ett system som upprätthåller och genomför handel mellan anonyma parter, och med tanke på dess s.k. normala handel är det inte av betydelse vem som är säljare och vem som är köpare. Handeln realiserar när sälj- och köpeanbudet möts, och staten kan inte som säljare bestämma försäljningspriset, endast den nedre gränsen för ett acceptabelt försäljningspris. Genomförandet av en aktieförsäljning som skall realiserar via fondbörsen kan också ta flera dagar och försäljningspriset på enskilda aktiepartier kan variera klart. Trots dessa skillnader har affärerna dock genomförts till gängse pris, när priset har bildats på fondbörsen.

Börslistingarna är i praktiken de allmänaste kombinationerna av å ena sidan försäljning till allmänheten som riktas till enskilda placerare och å andra sidan anbuds-försäljning och aktieemission som riktas till institutionella placerare. För fastställandet av en preliminär prisvariation också i fråga om aktier som bolaget satt i omlopp svarar ägarna, som i samband med börslistingen säljer sina egna aktier. Prisvariationerna försöker man sätta så att placerarna ser möjligheter till värdestegring på aktien. Det slutliga sälj- och teckningspriset fastslås enligt det s.k. bookbuilding-förfarandet vid anbudsauktion. Det är typiskt att efter börslistingen stiger priset på aktien på marknaden så att det blir högre än tecknings- och säljpriset. Därför bör vid bedömningen av aktiernas säljpris beaktas både det pris som staten får för de aktier den säljer och värdestegringen efter börslistingen på de aktier som kvarstår i statens ägo.

Om en betydande aktiepost är till salu eller förväntas komma till försäljning, kan detta ha en sänkande inverkan på aktiekursen, eftersom marknaden förutsäger ett överutbud på aktien. En försäljning som en betydande aktieägare genomför har i typiska fall en sådan

effekt, vilket gör att det pris som fås för aktierna kan stanna på en lägre nivå än den börskurs som föregick försäljningen. Det pris som bildas på detta sätt motsvarar dock den uppfattning om aktiens gängse värde som marknaden har haft när man har vetat om att en eller flera storägare säljer ett betydande antal aktier.

Till följd av den prissänkning som lätt sammanhänger med försäljning till allmänheten och de kostnader som försäljningarna medför är förfaringssättet för försäljning av större aktieposter mest allmänt en anbuds-försäljning eller anbudsauktion (accelerated bookbuilding –förfarande) som riktas till institutionella placerare, där mäklaren tar direkt kontakt med ett representativt antal institutioner och ber dem ge prisanbud inom ramen för ett visst maximi- och minimibelopp. Härvid kan försäljningen genomföras mycket snabbt och ofta mellan två börsdagar, och säljaren råkar inte ut för risken att aktiekursen sjunker och att efterfrågan eventuellt inte räcker till. Gängse pris vid anbudsauktion baserar sig på placerarnas intresse och syn på priset, och börskursen föregående dag är av betydelse främst som utgångspunkt för prissbildningen. Det pris som bildas vid anbudsauktion motsvarar professionella storplacerares uppfattning om aktiens gängse värde vid försäljningen av en betydande aktiepost. Det är samtidigt det pris till vilket det är möjligt att sälja en dylik aktiepost riskfritt, kostnads-effektivt och utan oro för överutbud på aktier som påverkar prisnoteringen på marknaden.

Om med en aktieförsäljning förknippas intressen som gäller bestämmande inflytande i bolaget, betalas för aktierna ofta något slags överpris jämfört med börskursen. Om denna s.k. premie överenskomms mellan köparen och säljaren och affären genomförs till överenskommet pris via börsen. Priset är då högre än börskursen och överskrider följaktligen det aktiespecifika verkliga värdet för aktierna. Storleken på premien är alltid en förhandlingsfråga och det är inte möjligt att uppskatta den utgående från andra affärer gällande bestämmande inflytande.

För i 3 mom. avsedda icke-noterade bolag eller deras aktier finns inte någon motsvarande grund för en objektiv värdebestämning, och priset bildas vid varje förhandlings- och

försäljningssituation. Vid bedömningen av gängse pris utgick man tidigare synnerligen allmänt från att bolagets pris i första hand baserar sig på värdet av dess egendom, och utgångspunkt för värderingen var substansvärdet som beräknades på bolagets balansräkning. Målet för dagens värdebestämning av ett företag är däremot att fastställa företagets värde utgående från dess ekonomiska tillstånd. Företaget bedöms å ena sidan utgående från tillståndet vid tidpunkten i fråga, men framför allt utgående från den framgång som förväntas i framtiden. Fastställt på detta sätt kan företagets ekonomiska värde avvika avsevärt från värdet enligt balansräkningen, eftersom bokslutet grundar sig på den gångna utvecklingen och dess värderingsprinciper fastslås via reglerna för affärsbokföring. Företagets värde fastställs därmed i första hand utgående från avkastningsvärdet och inte från balansvärdet och värderingen baserar sig på företagets förutsägbara fria kassaflöde samt på riskfaktorer som beaktar företags-, bransch- och marknadsspecifika faktorer. Också värdet av företagets tillgångar har betydelse när dess pris uppskattas och köpesumman överenskomms, men då värderas de centrala tillgångsposterna till deras gängse värde vid tidpunkten då köpet sluts och inte enligt den bokföringsmässiga balanssubstanten.

När handel med ett icke-noterat företag eller dess aktier värderas är det viktigt att staten har grundat sitt beslut på en yrkeskunnig värdebestämning. Kriteriet gängse pris uppfylls, om försäljningspriset motsvarar den prisnivå för ett företagsförvärv som fastställs med normala värderingsförfaranden. Vid värderingen skall dessutom beaktas att parterna i förhandlingarna i typiska fall har uppfattningar som skiljer sig från varandra både i fråga om betydelsen av de prognoser som gäller kommande utveckling och i fråga om värdet av företagets centrala tillgångsposter. Eftersom den köpesumma som uppkommer som resultat av förhandlingarna alltid i någon mån är en kompromiss, kan det inte anses som avvikelse från gängse värde att priset också har påverkats av motpartens och dennes sakkunnigas värderingar av företagets pris.

I sådana situationer med företagsarrangemang och aktiebyte som avses i 4 mom. är värderingsfrågorna ännu klarare förhandlingsfrågor än vid försäljning av ett icke-noterat bolag eller dess aktier. Avtalsvillkoren bör granskas som en helhet och det bör bedömas om de vederlag som staten får av arrangemanget och den uppskattade helhetsfördelen motsvarar gängse värde på den egendom som staten har avstått ifrån som en del av arrangemanget. Då är det väsentligt att värderingsmetoderna är desamma och tillämpningen av dem enhetlig, oberoende av om de företag som deltar i arrangemanget är noterade eller icke-noterade eller på vilken fondbörs företagen har noterats och är de olika fondbörsernas värderingsnivåer direkt jämförbara eller ej.

9 §. *Närmare bestämmelser.* Närmare bestämmelser om verkställandet av lagen meddelas vid behov genom förordning av statsrådet. Det finns flera ministerier som sköter ägarstyrningsuppgifter, och det är uppenbart att det, oberoende av att ägarstyrningen koncentreras, inom flera ministeriers förvaltningsområde permanent kommer att kvarstå bolag som sköter någon specialuppgift för staten och vilkas ägarstyrning till följd av detta måste ankomma på det ministerium som ansvarar för specialuppgiften i fråga. Eftersom lagens tillämpningsområde är allmänt, skall närmare bestämmelser meddelas genom förordning av statsrådet och inte av ett enskilt ministerium.

Enligt den föreslagna 2 § föreskrivs om statens intressebolag vid behov genom förordning och om förutsättningarna för bemyndigande att meddela en förordning bestäms närmare i motiveringen till bestämmelsen.

10 §. *Ikraftträdande.* Genom lagen upphävs gällande s.k. statsbolagslag, dvs. lagen om utövande av statens delägarrätt i vissa aktiebolag som bedriver ekonomisk verksamhet. Dessutom upphävs sådana beslut av riksdagen som har fattats med stöd av denna lag och som avviker från förutsättningarna för riksdagens samtycke enligt 3 § i denna lag och genom vilka som gräns för statsrådets befogenheter har fastställts antingen kvalificerad majoritet på två tredjedelar, kvalificerad minoritet på en tredjedel eller en

andel av röstetalet som avviker från något gränsvärde enligt gällande lag.

Enligt gällande lag har riksdagens samtycke inte behövts för att staten skall få avstå från sitt fullständiga innehav i ett bolag. Om staten äger hela aktiestocken i ett bolag när denna lag träder i kraft, förutsätter överlåtelse av en eller flera aktier i det, sedan lagen har trätt i kraft, riksdagens samtycke enligt 3 §, ifall riksdagen inte har fattat beslut enligt vilket staten kan avstå från sin kvalificerade majoritet. Om riksdagen inte har gett sitt samtycke till att man får avstå från kvalificerad majoritet och om bolaget har andra ägare, behövs riksdagens samtycke i enlighet med 3 § innan staten kan avstå från sin majoritet i bolaget.

Om den nuvarande riksdagsfullmakten förutsätter att majoriteten bibehålls, är detta i överensstämmelse med 3 § och lagens ikraftträdande påverkar inte detta. Om den nuvarande riksdagsfullmakten är mindre än majoritetsinnehavet, upphävs gränsen för statsrådets behörighet och statsrådet kan besluta om arrangemang som minskar statens röstetal utan samtycke av riksdagen.

Ändringarna i riksdagsfullmakterna framgår av tabellerna på sidorna 6 och 7 i propositionen.

2 Ikraftträdelse

Lagen förslås träda i kraft den 1 januari 2008.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Den föreslagna lagen uppfyller kraven i 92 § 1 mom. i grundlagen på att bestämmelser om behörigheten och förfarandet när statens delägarrätt utövas i bolag där staten har bestämmande inflytande samt om när riksdagens samtycke krävs för statens förvärv av bestämmande inflytande i bolag eller för avstående från sådant inflytande utfärdas genom lag. Bestämmelserna i 4 § motsvarar bestämmelserna om budgeten i 84 § i grundlagen.

På de grunder som nämns ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Till följd av de frågor som sammanhänger med grundlagen och riksdagens budgetmakt anser regeringen det önskvärt att ett utlåtande av grundlagsutskottet inhämtas över förslaget.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om statens bolagsinnehav och ägarstyrning

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på beslutsfattande som gäller statens bolagsinnehav och på statens ägarstyrning i bolag med statlig majoritet och i statens intressebolag.

Denna lag tillämpas inte på aktier som ägs av Folkpensionsanstalten, Finlands Bank, Statens pensionsfond eller statens affärsverk, och rösterna för de aktier som dessa äger beaktas inte när röstetalsandelar enligt denna lag beräknas.

Denna lag tillämpas endast på beslutsfattande och ägarstyrning i fråga om de bolag som avses i 1 mom. Om ett bolag som avses i 1 mom. är moderbolag till en koncern, tillämpas lagen inte på dess dottersamfund. Lagen tillämpas inte heller på aktier som staten äger i ett bostadsaktiebolag eller i ett bolag vars huvudsakliga syfte är att äga eller besitta en viss fastighet eller fastighetshelhet.

Föreskrivs om bolaget eller dess ägarstyrning särskilt genom lag, följs bestämmelserna i den lagen till den del något annat inte föreskrivs i denna lag.

2 §

Definitioner

Med *beslut som gäller statens bolagsinnehav* avses åtgärder genom vilka staten överlåter eller förvärvar aktier eller som aktieägare godkänner sådana beslut i bolagens organ av vilka följer att statens andel av innehavet eller röstetalet i bolaget ändras.

Med *statens ägarstyrning* avses utövande av statens rösträtt vid bolagsstämmor samt andra åtgärder genom vilka staten som aktie-

ägare medverkar i bolagens förvaltning och påverkar deras verksamhetsprinciper.

Med *bolag med statlig majoritet* avses ett aktiebolag där staten har majoriteten av det röstetal som samtliga aktier medför.

Med *statens intressebolag* avses ett aktiebolag där staten har minst tio och högst femtio procent av det röstetal som samtliga aktier medför. Till statens intressebolag kan när denna lag tillämpas genom förordning av statsrådet förordnas också ett bolag där statens andel av röstetalet är under tio procent. En förutsättning är att statens aktieinnehav i bolaget anses betydande med beaktande av antingen ekonomiska faktorer eller sådana som sammanhänger med ägarstyrningen

3 §

Riksdagens samtycke till beslut som gäller förvärv av eller avstående från bestämmande inflytande

Om ett beslut som gäller statens bolagsinnehav avser innehavs- eller företagsarrangemang vilka leder till att staten inte längre är bolagets enda ägare eller till att staten avstår från sin majoritet i bolaget, kan beslutet fattas endast om riksdagen har gett sitt samtycke till detta. Riksdagens samtycke behövs dock inte för ett arrangemang, där staten i det nya bolag som uppstår som resultat av arrangemanget har en viss andel av röstetalet enligt ett tidigare beslut av riksdagen.

Om ett beslut som gäller statens bolagsinnehav avser innehavs- eller företagsarrangemang vilka leder till att bolaget blir ett bolag med statlig majoritet, kan beslutet fattas endast om riksdagen har gett sitt samtycke till detta. Riksdagens samtycke behövs dock inte, om staten inte placerar mera medel i bolaget eller om bolaget får statlig majoritet i

samband med ett sådant företagsarrangemang eller aktiebyte där staten får aktierna eller de medel som skall placeras som en motprestation för aktier som den överlåtit. Riksdagens samtycke behövs inte heller, om staten tecknar aktiemajoriteten i det bolag som skall bildas eller skaffar sig majoritetsställning i ett bolag som är litet eller medelstort. Bolaget är litet om det uppfyller de gränsvärden som föreskrivs i artikel 11 i rådets fjärde direktiv 78/660/EEG grundat på artikel 54.3 g i fördraget om årsbokslut i vissa typer av bolag och medelstort om det uppfyller de gränsvärden som föreskrivs i artikel 27 i nämnda direktiv.

4 §

Statsrådets behörighet

Statsrådets allmänna sammanträde behandlar och avgör ärenden som gäller

1) överlåtelse av aktier och aktieförvärv i bolag med statlig majoritet och i statens intressebolag,

2) statlig medverkan i ett sådant arrangemang där aktier i ett bolag som helt ägs av staten som en följd av arrangemanget överläts till andra,

3) statens medverkan i fusion och delning samt i ett sådant arrangemang där statens andel av det röstetal som samtliga aktier i bolaget medför som en följd av arrangemanget förändras med minst fem procent eller på ett annat sätt som är betydande med tanke på äganderätten,

4) statens medverkan i ett beslut genom vilket bolaget försätts i frivillig likvidation,

5) statens aktiekapitalinvesteringar och andra investeringar på villkor för eget kapital i bolag med statlig majoritet och i statens intressebolag samt

6) allmänna principer och handlingsdirektiv som gäller statens ägarpolitik och ägarstyrning.

Aktier kan förvärfas till staten samt aktiekapitalinvesteringar och andra investeringar på villkor för eget kapital kan göras endast

1) inom ramen för de anslag som i statsbudgeten anvisats för syftet samt på de villkor och förutsättningar som nämns där,

2) genom att egendom som staten äger används för att betala aktieteckningarna samt

3) i samband med ett sådant företagsarrangemang eller aktiebyte där staten får aktier som motprestation för aktier som den överlåtit.

5 §

Behörigheten för det ministerium som ansvarar för ägarstyrningen

Det ministerium som svarar för ägarstyrningen behandlar och avgör ärenden som gäller

1) förordnande av statens representanter vid bolagsstämmor och handlingsdirektiv till dem,

2) utövande av de rättigheter som ankommer på staten i egenskap av aktieägare,

3) annan ägarstyrning av bolagen samt

4) statens medverkan i ett sådant arrangemang där statens andel av röstetalet för samtliga aktier i ett annat bolag än ett som i sin helhet ägs av staten som en följd av arrangemanget förändras på ett annat sätt än det som avses i 4 § 1 mom. 3 punkten.

6 §

Behörighet för ett ämbetsverk eller en inrättning som svarar för ägarstyrningen

Om administreringen av aktier som tillhör staten genom ett beslut av riksdagen eller statsrådet har anförtrotts ett visst ämbetsverk eller en viss inrättning, har ämbetsverket och inrättningen den behörighet och de uppgifter som med stöd av 4 och 5 § ankommer på statsrådet och det ministerium som svarar för ägarstyrningen, och för ämbetsverket och inrättningen gäller samma begränsningar som med stöd av 3 § och 4 § 2 mom. gäller statsrådet.

7 §

Överlåtelse av aktier som tillhör staten

På överlåtelse av aktier i bolag med statlig majoritet och i statens intressebolag tillämpas inte bestämmelserna i 24 § i lagen om statsbudgeten (423/1988).

Aktier som staten äger får inte överlåtas till ett pris som är lägre än gängse värde, om inget annat följer av särskilda omständigheter som är förknippade med överlåtelsen. För en väsentlig underskridning av gängse värde måste riksdagens samtycke ha inhämtats. Med överlåtelse av aktier jämställs ett sådant innehavs- eller företagsarrangemang där statens andel av röstetalet för samtliga aktier i bolaget som en följd av arrangemanget ändras betydligt. Med aktier jämställs lån mot konvertibla skuldebrev, optionsrätter och andra handlingar och finansiella instrument som ger rätt att teckna aktier eller använda rösträtt.

8 §

Fastställande av gängse värde

Som gängse värde på aktier anses det pris som det är möjligt att få för aktierna vid handel som genomförs med normala kommersiella villkor.

Det gängse priset på aktier i ett bolag vilka är föremål för offentlig handel som avses i värdepappersmarknadslagen (495/1989) och motsvarande handel i situationer där aktier säljs bildas antingen vid ovan avsedda handel eller vid en representativ anbudsauktion som genomförs utanför denna handel.

Det gängse priset på aktier i ett icke-noterat bolag i situationer där aktier säljs bedöms med värderingsmetoder som allmänt används vid företagsförvärv.

I situationer med företagsarrangemang och aktiebyte bedöms det gängse priset med värderingsmetoder som allmänt används vid företagsförvärv. De metoder som används vid värderingen skall tillämpas på samma sätt på alla företag som deltar i ett företagsarrangemang eller aktiebyte och på deras värdepapper.

9 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom förordning av statsrådet.

10 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2008. Genom denna lag upphävs lagen av den 19 april 1991 om utövande av statens delägarrätt i vissa aktiebolag som bedriver ekonomisk verksamhet (740/1991).

När lagen träder i kraft upphävs sådana beslut av riksdagen med vilka har föreskrivits om statsrådets behörighet på ett sätt som avviker från 3 §. För beslut som gäller statens bolagsinnehav behövs inte riksdagens samtycke, om riksdagen före denna lags ikraftträdande har godkänt att staten avstår från sin majoritet i ett bolag.

Helsingfors den 21 september 2007

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister *Jyri Häkämies*